

Algunes tipologies textuais

Els **textos** tenen **un significat i una estructura globals** que superen la suma dels significats de les oracions que el componen. També cal atendre la **situació comunicativa: la relació** entre qui emet el missatge, qui el rep, i el context que comparteixen mentre hi ha l'intercanvi.

Tradicionalment definim **diverses funcions del llenguatge**, com ara establir contacte social, aportar informació, persuadir i demanar accions, donar ordres o instruccions, expressar emocions, jugar amb el sentit i fer poesia, etc.

A causa d'aquestes **variacions** de la utilitat pretesa, i d'altres relacionades amb l'entorn, l'època, l'estil o el registre, **el text resultarà amb característiques particulars**. D'això en parlarem i mostrarem **models específics**.

Variació lingüística (1)

- La **variació** és una propietat **inherent de les llengües vives**.
- Els **factors principals de canvi expressiu** són **el temps** i l'època (*no escrivien igual en el s. XV, en el s. XIX o ara com ara; ni s'expressen igual els iaïos i els nets; variació diacrònica*); **l'espai** i els dialectes (*no parlem igual a l'Horta que a la Costera o als Ports, ni a Palma de Mallorca com a Dénia o Girona; varietat diatòpica*); els **grups socials**, per cultura, educació o especialització (*la metgessa usa un llenguatge específic, i la mecànica o la llauradora disposen d'una riquesa lèxica en el seu àmbit, inabastable a qui porta el cotxe a revisió, o qui compra al mercat; varietats diastràtiques*); i **la situació comunicativa** (*no és igual un ús col·loquial que un altre formal, ni el llenguatge jurídic que una nota de felicitació familiar; variació diafàsica: estilística, funcional o de registre*).

Variació lingüística (2)

- La variació estilística o funcional s'adequa a la **situació comunicativa**, que depén del **tema**, de la **intenció**, del grau de **formalitat** i del **canal** emprat. Aquesta adaptació obri l'accés als **diferents registres**.
- El **tema** és la **matèria tractada en el discurs**, l'àmbit del missatge. Abordat de manera **especialitzada o general**, amb lèxic específic o d'ús general.
- La **intencionalitat** o propòsit comunicatiu pot ser **subjectiva** (*implicació de l'emissor, pretensió d'influència*) o **objectiva** (*més neutra, dades*).
- La **relació** entre emissor i receptor indica el grau de **familiaritat** i confiança. Quatre nivells: **molt formal**, **formal** (*l'estàndard*), **poc formal** i **vulgar**.
- El **canal oral** pot ser espontani o no (*immediat, simplificat, entonació i gestos*), mentre que el **canal escrit sol ser més elaborat** sintàcticament.

Variació lingüística (3)

- Els **registres més formals** corresponen als discursos o textos **cientificotècnics, literaris i estàndard**, quan el context reclama **models de llenguatge elaborat** (*pel tema, el canal, la relació o la intenció*).
- Al seu torn, són **registres més informals** els d'**ús privat** (*àmbits familiars, amistosos, laborals*) i **generals**, més **espontanis**, com ara els registres **col·loquials, vulgars i els argots** (*per ofici, usos juvenils o marginals*).
- Quan cal demostrar control de la norma, emprem el registre **estàndard**, com a **varietat comuna de referència**, correcta i adequada. Els textos **tècnics** són escrits o orals preparats, descriuen i expliquen, amb **claredat, objectivitat, denotació i precisió**. Els **literaris** tenen molta elaboració lingüística, amb **finalitat estètica i subjectivitat, connotatiu i polisèmic**.

Funcions comunicatives (1)

- Els textos (o discursos, però ara ens fixem més en els escrits) poden classificar-se segons la seua **funció comunicativa**, a més de les seues estructures i marques lingüístiques. Així distingim entre **instructius**, **descriptius**, **narratius**, **expositius**, **argumentatius**, **predictius** i **retòrics**. El més habitual és trobar-ne **casos mixtos** que n'incorporen més d'una.
- **Instructius**: expliquen com **assolir un objectiu**, amb unes instruccions ordenades (*com ara una recepta de cuina o el manual d'instruccions d'un electrodomèstic*); les parts són: **descripció**, **funcionament**, **avisos**; organitzat, **passos clars** i senzills, **llenguatge precís** i objectiu, presència de marques tipogràfiques (*punts, guions, nombres...*) i ús de l'imperatiu.
- **Predictius**: informen de **situacions futures**, amb base científica («*baixes pressions, inestabilitat i probables xàfecs demà*») o de supersticions («*hui guanya el València 3 a 0 que ens cal una alegria*»); són **breus**, amb ús del futur, del condicional, d'adverbis de probabilitat, i ocasionalment de gràfiques i il·lustracions.

Funcions comunicatives (2)

- **Retòrics**: l'elaboració retòrica (*la finalitat estètica*) **pot superposar-se a quasi qualsevol dels altres tipus de text**, posem per cas els literaris (*poètics o narratius*), també els descriptius o els argumentatius (*com els publicitaris o aforismes*); empen **recursos expressius**: mètrica i rima (*en els poètics, cançons, dites*), hipèrboles, metàfores, comparacions...
- **Descriptius**: representen una manera de concebre el món (*qui descriu?, per a qui?, amb quina finalitat?*), expliquen com són les coses, com se situen i s'hi relacionen, asseveren: **presentació, localització, identificació i caracterització**, ús d'**oracions atributives i imperfectives**; en trobem de més **objectives** (*propietats, comparacions, diferències i semblances, mostrem processos: llenguatge precís, dades, amaga enunciadore i destinatari*) i de més **implicades** (avaluacions i acostament als receptors).

Funcions comunicatives (3)

- **Narratius**: relaten **fets i accions**, reals o de ficció, necessiten de **personatges** (*què fa?, què passa?*); s'hi explica una història situada en **un espai i un temps**, que el fil argumental ens permet seguir i entendre; estructura amb **plantejament, nuc i desenllaç**.
- **Expositius**: ajuden a **entendre** alguna cosa, presenten la **informació** de manera **clara i precisa**, amb **ordre lògic** perquè tenen finalitat didàctica (*què és?*); usen frases atributives i connectors de causa i conseqüència; estructura amb **introducció, desenvolupament i conclusió**.
- **Argumentatius**: pretenen **convèncer i persuadir** d'alguna idea; estructura amb **introducció, desenvolupament** (*motivació, defensa i refutació de raons*), i **conclusió** (*sempre reclamen una acció a partir de la tesi*).

Altres comentaris generals

- L'**adequació a la situació comunicativa** és principal, i ací resulta fonamental considerar el context, la funció, la relació i confiança entre interlocutors, i el **registre**. Per tant, el **tipus de text** i l'**aspecte formal**. Caldrà coherència, cohesió i correcció al text, així com la claredat i concisió.
- Considerem altres motors que ens poden servir per a desenvolupar qualsevol discurs. La **descripció** del tema i de la nostra relació pel que fa al tema (portar l'aigua al nostre molí, seguretat), afegir anècdota o **experiència**.
- Relacionar el tema amb **valors**, que són un grapat i reconeguts com a universals (o quasi); per esmentar-ne alguns: *llibertat, seguretat, igualtat, salut, justícia, possibilitat, respecte, convivència, tradició, futur, etc.*
- També plantejar **preguntes i comparacions**, aspectes conversacionals.

Models (1): Carta formal

- Funció **expositiva, instructiva o argumentativa**.
- Relació **institucional** (*mana el càrrec, no l'individu*).
- Registre **formal**, llenguatge **estàndard** administratiu.
- Aspectes formals: dades de la **persona destinatària**, dalt a l'esquerra (*nom, càrrec, adreça*); **salutació** (*què representa?*: «*Senyor/a*», «*Benvolgut senyor*», «*Senyora directora*», «*Benvolgudes famílies*»); **cos** del text (*exposició o sol·licitud*); **comiat** («*Atentament*», *en cas de tracte personal* «*Cordialment*», «*M'acomia de a l'espera de resposta*»); **signatura** (*nom i què representem, possible rúbrica*); **lloc i data** de la carta.

Capçalera impresa (opcional)

St. Nicolau Torrado
Batallat de Barcelona
Carrer del Bisbe, 5
08002 BARCELONA

Identificació de destinatari

Senyor

Salutació

La Universitat Pompeu Fabra dóna a terme actualment un programa d'acostament al patrimoni artístic i cultural de la ciutat de Barcelona, que inclou la visita de museus, exposicions i altres indrets emblemàtics. El programa, que s'adreça a tota la comunitat universitària, s'acompanya de les explicacions d'un especialista en el tema, que guia el grup al llarg de la sortida.

Per al darrer dissabte de febrer s'ha programat la visita al Museu de la Ciutat i a les restes de la muralla romana que encara són visibles, de la mà de l'arqueòloga Marta Barreneix i Planas. En un principi la visita haurà de culminar amb l'ascensió a la Torre del Rei Martí, des de la qual es pot gaudir d'una bella panoràmica sobre la ciutat veïta. Tanmateix, la direcció del Museu de la Ciutat ens ha comunicat que el dia en què s'ha programat la sortida no es podrà visitar la Torre, que romanirà tancada al públic.

Cos

Per aquest motiu, em plau adreçar-me a vostè per demanar-li si seria possible que el grup, que es compondrà d'un màxim de vint-i-dues persones, pogués pujar a les torres de la Ciutadella per tal de gaudir d'aquesta vista general de la ciutat antiga des del que es preveu ser un dels miradors més privilegiats.

Tot esperant que no hi hauri cap impediment per poder dur a terme aquesta visita, li agrairé molt per endavant la seva atenció.

Atentament,

Comiat

Estelwe Petit i Riusaura
President de Cultura i Projecció
Barcelona, 11 de febrer de 1994

Signatura

Lloc i data

Models (2): Catàleg

- Funció **informativa publicitària**, és a dir, expositiva, descriptiva i també persuasiva, d'una oferta diversa.
- Relació des de l'especialització descriptiva (fitxa tècnica) cap a un públic ampli i divers, a qui li ha de resultar **accessible i atractiva la informació**.
- Registre formal, llenguatge **divulgador de característiques tècniques**, avantatges i beneficis.
- Aspectes formals: ha de ser **homogeni internament**, cada element es mostrarà especificant les mateixes **dades** en un mateix **ordre**, i amb un espai semblant; cada fitxa té títol de referència i sovint il·lustració.

Activitat 3

Taller: "Sempre surt el sol!"
Interculturalitat i igualtat de gènere.

Objectius i continguts: "Sempre surt el sol!" és un projecte que pretén treballar la interculturalitat i la igualtat de gènere.

El taller està format per:

- Projecte audiovisual que mostra l'experiència de sis dones que han viscut el procés migratori en pròpia persona. Totes elles estan vinculades a la comarca de la Segarra, i ens expliquen, en primera persona, el seu trajecte migratori: perquè van deixar el seu lloc d'origen, com van ser acollides, les dificultats viscudes, com s'han integrat a la nostra comarca i quines són les seves perspectives de futur.
- Desenvolupament de dinàmiques per treballar diferents conceptes relacionats directament amb l'audiovisual i altres, que de forma no tan explícita s'entreveuen.

Destinatari: Adreçat a alumnes d'ESO i Batxillerat.

Durada: Dues hores (aproximadament).

Observacions:

- Activitat gratuïta.
- La reserva d'aquesta activitat s'ha de fer amb dues setmanes d'antelació, com a mínim.
- Necessari algun responsable del centre escolar.
- El Consell Comarcal s'encarrega de posar el personal tècnic i el material necessari per al desenvolupament de l'activitat. El centre únicament ha de posar a disposició els aparells per a la projecció de l'audiovisual.

Extret del Catàleg d'activitats
educatives 2022-2023 de la Segarra

Models (3): Fullets, guies i programes de mà

- Funció **informativa**, descriptiva i de propaganda.
- Relació de **projecció publicitària**, des de l'interés a donar a conèixer alguna cosa cap a un públic interessat, més o menys general.
- Registre formal però **proper**.
- Aspectes formals: molta **importància del disseny gràfic**, busca l'impacte visual (*el programa de mà d'un concert és més escarit, i la guia turística més colorista*); carta de **presentació** promocional, **breu i precisa**; **èmfasi** del missatge amb imatges; text de lectura fàcil, estructura de **seccions** i títols breus.

Models (4): Notícia i cròniques de premsa

- Funció informativa, expositiva i **descriptiva de fets**.
- La relació s'estableix entre un emissor amagat (per no interferir) i públic interessat en temes d'**actualitat**, que ha de rebre **dades certes contrastades**.
- Registre no massa formal, amb **llenguatge senzill**.
- Aspectes formals: la notícia **identifica** els elements **informatius**, des del titular sintètic (*què ha passat, a qui, quan, per què, on?*) i dir-los amb **frases curtes i clares** (*piràmide invertida: dades segons el seu valor, i després detalls complementaris –per a què es publica?, a qui s'adreça?, declaracions...*).

Models (5): Article d'opinió i carta al director

- Funció **argumentativa i expositiva**. Presenta un tema i raona a favor d'una posició o d'un parer.
- Relació **persuasiva** entre un individu i la comunitat, a qui pretén convèncer a favor del seu **punt de vista**. I sempre reclama acció (*vota, vine, fes, transforma...*).
- Registre **estàndard** que busca la proximitat, la identificació, però amb el prestigi de la formalitat.
- Aspectes formals: **Títol** i identificació de l'**autoria**; **estructura variable amb presentació i tesi**, **motivació argumental**, **conclusió** i **crida a l'acció**.

Models (6): Narració, conte, relat

- Funció **narrativa i retòrica**, explica una història, amb intenció moral (*faula o paràbola*) o simplement descriptiva i explicativa (*memòries i anècdota*).
- Relació **intencional i estètica**, genera emocions i potser ensenyances.
- Registre **variable**, per la intenció, **versemblança**, diàlegs i de la història. Fórmules típiques («*Això va ser que era...*»), «*conte contat ja s'ha acabat*»).
- Aspectes formals: un **títol** i un **autor** (també «*anònim*» o «*popular*»); calen **personatges** per a narrar la **situació** (*qui?, què?, on?, quan?*); **plantejament**, **desenvolupament** i **desenllaç**.

Patrocinat per ALEGRES DELICADES

ESPAI DE LECTURA | 35

Autor

LA INSIGNIFICÀNCIA

Un relat curt de Manel Hurtado Juan

Títol ↑

Es tracta d'un estadi modest, per a deu mil persones, però aquesta nit no cap ni una ànima més. El concert és a punt d'acabar, van pel segon bis. Una mànif de heavys continuen donant-ho tot a la grada i el grup no els pot decebre sobre l'escenari. El guitarrista fa l'últim rapping mentre el cantant acompanya també, amb la veu. Fent sim agut tan alt com pot. El volum és tan feble que sembla que en qualsevol moment vindrà mil timpans d'ran peu i esclataran a l'unison. Quan acaba el concert els músics no han de pujar res que per això són les estrelles i tanen qui ho farà per ells. Ella, ara se'n van de farra. Sempre és igual, impossible cobrir-se al llit després de l'esclat d'adrenalina que acaben de viure. No han deixat de xillar les els cils que ja estan una altra volta en diària. Acaben en una discoteca als afores de la ciutat. De tan passats com van ni la música techno els fa noia. Avança la nit. El cantant quasi no se sosté dempeus. El bateria i el baix han desaparegut amb dues gresques i el guitarrista està incòncis entre una o altra, si elles volen acabar amb les dues. El manager ja fa estona que s'ha tancat amb el propietari de la sala en un apartat. El cantant plegarà prompte. Haït han tocat a la seva ciutat i no ha de dormir en cap hotel, ho farà al seu llit. Tot l'osson li tremola al ritme pesat de la música, que no pot estar més alta. Sol, recollat en la barra, si fa el darrer bouthon i toca el dos. Mentre s'obri pas entre la gentada n'hi ha qui el reconeix i s'apropa a rodejar. Tracta d'avançar apartant-se'l amb cura de no resultar impertinent i en lloc de somriure li fa una ganxeta. Assegut en un taxi, en silenci, sembla que els cils li xalren més alt encara que abans. La sensació no és bona i sap que li durarà fins l'endemà. El taxista el reconeix i li demana un autogràf per al seu fill «tots els seus discos».

El cantant arriba a casa. L'espill de l'habitació li mostra un reflex inamuntable. És estú, la roba de cuir no transpira massa i està tot suat. Es treu la roba i es queda amb calçotets i mitjons. Unes gresques li cauen sobre la cara, s'apropia a la pell suada. Amb la mà se les retira. Deu fer un tur insuportable. Porta les ungles i els ulls pintats de negre. Es dirigeix al saló, se serveix un nit de whiskey i a continuació, de l'estant del fons, treu un disc: "Rundart". Fosa el títol i després demana i s'asseu a escoltar-lo.

Amb «...Dibixa, o totell "Tremolant, embla", agura el got d'un glop. Sempre és igual, quan arriba «...Al'alta vincent», una làgrima negra li cau galtes avall i amb els següents «vincent», el plor, negre com el catibó, flueix descentrat. Sempre, després d'una nit com aquesta, fa el mateix, perquè no vol que l'èxit se li acabe pujant al cap. Un acabat l'ara ja torna a sentir-se insignificant una altra volta. ■

Il·lustració de Pol

www.alegresdelicades.com

CREACIÓ DE CONTINGUTS
GABINET DE PREMSA
FORMACIÓ A MIDA
CORRECCIÓ I TRADUCCIÓ
NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

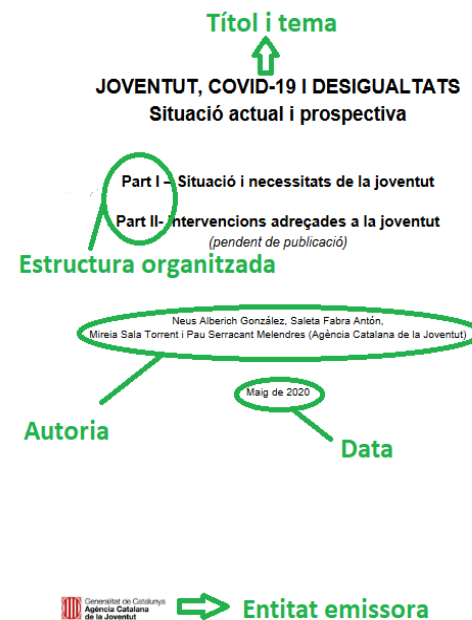
ALEGRES DELICADES

PRIMAVERA 2023

Revista Espai Carraixet núm. 21

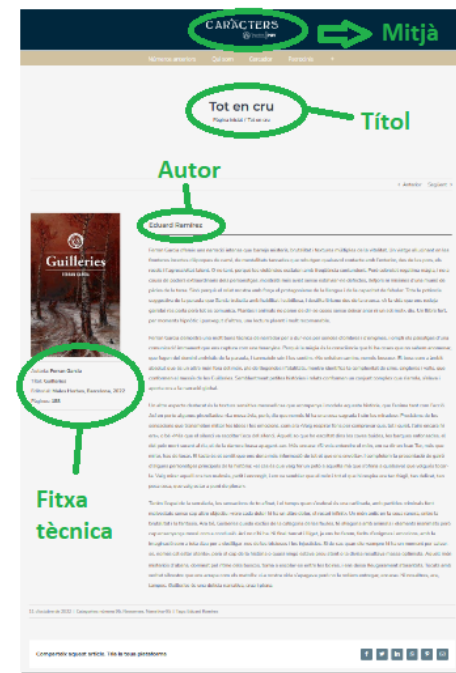
Models (7): Informe

- Funció **expositiva, descriptiva i argumentativa** (*els dossiers exposen, més analítics els projectes, i persuasius els plans d'acció*).
- Relació de **preparació de dades** per a la **comprensió de la realitat** i la **decisió**. Transmet coneixements i anàlisis útils per a no especialistes.
- Registre **estàndard i tècnic**.
- Aspectes formals: seccions i **apartats organitzats** segons jerarquia i detall; **sumari, introducció, cos** (*exposició d'idees, dades i propòsits*), **conclusió** (*recomanacions, propostes i accions*).

Models (8): Crítica, ressenya i recensió

- Funció expositiva, descriptiva, argumentativa, valorativa. **Presenta, sintetitza i avalua** el contingut d'**una obra** o representació.
- Relació d'**intermediació i prescripció** per a públic genèric que necessita seleccionar interessos.
- Registre **formal**, culte, però alhora **divulgador**.
- Aspectes formals: **títol**, **autoria** i **fitxa tècnica** (*referència de l'obra, quina és?, com es presenta?, on?*); la **presentació** ha de ser descriptiva, cal afegir **context**, i també avaluar i donar **opinió**.

Models (9): Entrada de blog

- Funció **expositiva** i **argumentativa**.
- Relació **propera** entre algú que parla en primera persona de **temes viscuts** filtrats per l'**opinió**.
- Registre **poc formal**, que busca la confiança, la **complicitat** i la confiança.
- Aspectes formals: cal **títol** de l'entrada i detalls de referència (*data i nom del blog, només autoria personal en casos específics*); presentació, **explicació**, **valoració** i recomanació.

The screenshot shows a blog post on the website 'totenvalencià'. The page has a header with the site name, a search bar, and social media icons. The main content area displays a blog post titled 'La carta als Reis Mags i al Pare Nadal en valencià'. The post includes a sub-header 'Títol de l'entrada' with a green arrow pointing to the title, and 'Entrada del text' with a green arrow pointing to the main text. The post content is in Catalan and discusses a letter to the Three Kings and Father Christmas. There are also sections for 'Tintin en valencià: Les joies de la Castafiore' and 'Llibres clàssics per a xiquets en valencià'. A sidebar on the right contains 'Entrades recents' and a search bar.

Models (10): Correu electrònic

- Funció podria ser-ne **qualsevol**, ací tractem d'un **canal formal**, que pot encarrilar diverses opcions.
- Relació **variable**, el correu electrònic és un **contenedor** que accepta des de comunicacions formals, a grups de treball o confiançaes amistoses.
- El registre dependrà d'**interlocutors i situació**.
- Aspectes formals: la **caixa de presentació** sí s'hi manté, i ha d'incloure **emissor i receptor (De:, Per a:)**, **assumpte (títol de la comunicació)**; i dins del cos del missatge **salutació**, presentació del tema, **comiat i signatura**.

Recursos complementaris:

Enllaços accessibles a la xarxa:	
Quartejant blog: tipologia textual http://quartejant.blogspot.com/2019/09/el-proces-de-lescriptura-3.html	Núria Masdeu: tipologies textuais https://correccioencatala.cat/tipologies-textuals/
Mar López: tipologia textual i gèneres https://www.slideshare.net/mar1013/tipologia-textual-i-gneres	CPNL: notícia https://www.cpnl.cat/gramatica/129/14-la-noticia
Serveis educatius XTEC: quadre resum tipologies textuais https://serveiseducatius.xtec.cat/vallesoriental3/projectes-2/radi/regrad/resum-tipologies-textuals/	CPNL: carta formal https://www.cpnl.cat/gramatica/116/21-la-carta-formal
Sílvia Montals: tipologies textuais https://www.slideshare.net/SlviaMontals/tipologies-textuals-27616549	CPNL: correu electrònic https://www.cpnl.cat/gramatica/125/12-el-correu-electronic
Sílvia Montals: registres lingüístics https://www.slideshare.net/SlviaMontals/registres-lingstics	CPNL: text argumentatiu https://www.cpnl.cat/gramatica/68/25-el-text-argumentatiu-nivell/tots